

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
T.a.v. Zijne Excellentie de heer Dekker
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

CC: politieke partijen in NL

Wageningen, 15 september 2017

Betreft: Actie voor beter voortgezet onderwijs aan hoogbegaafden

Hooggeachte heer Dekker,

Met deze brief wil het Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen (IHBV), in aansluiting op de actie voor beter voortgezet onderwijs aan hoogbegaafden, enkele relevante punten aangeven vanuit de beschikbare kennis over hoogbegaafde volwassenen. Het IHBV streeft ernaar het leefklimaat van hoogbegaafde volwassenen te verbeteren, zodat hun talenten optimaal tot ontplooiing komen.

Het IHBV wil in het kader van de genoemde actie uw aandacht vragen voor het tekort aan wetenschappelijke kennis over hoogbegaafde jongeren en jongvolwassenen en de factoren in het leven van hoogbegaafden die bijdragen aan hun ontwikkeling als gezonde en evenwichtige volwassenen. Omdat het IHBV zich bezighoudt met hoogbegaafdheid bij volwassenen, gaan we uit van de bij ons beschikbare kennis over die doelgroep. We menen namelijk dat die wel degelijk bruikbaar kan zijn voor het kijken naar hoogbegaafde jongeren.

Kennislacune

Helaas is er momenteel zeer weinig kennis uit goed onderzoek beschikbaar op het gebied van de ontwikkeling van jongere en jongvolwassen hoogbegaafden naar volwassenheid.¹ We hebben uit verschillende onderzoeken naar hoogbegaafde volwassenen wel enkele aanwijzingen dat aandacht voor de hoogbegaafdheid al vroeg in het leven in meerdere opzichten van belang is om hoogbegaafden te laten opgroeien tot gelukkige en gezonde mensen:

¹ Kwantitatief onderzoek onder hoogbegaafde volwassenen is overigens uitermate lastig uitvoerbaar. Het is zo goed als onmogelijk om een representatieve steekproef van hoogbegaafde volwassenen te verkrijgen.

1. Volwassen hoogbegaafden gaven in een kwalitatief onderzoek allen aan dat hun zelfbeeld positiever is geworden nadat ze wisten dat ze hoogbegaafd waren en erover zijn gaan lezen (Van Horssen – Sollie, 2015).
2. Hoogbegaafde volwassenen hebben grote behoefte aan contacten met 'gelijken'. Die zijn lastiger te vinden naarmate je intelligentie hoger is. Om die reden worden hoogbegaafde volwassenen lid van een vereniging zoals Mensa of ze komen naar de HB-Cafés van het IHBV. Deze behoefte hebben hoogbegaafden ook al op jonge leeftijd. Het 'anders' zijn en voelen is een belangrijk issue in hun mentale gezondheid. In contacten met 'gelijken' voelen ze zich niet meer zo 'anders'.
3. Van een groep van ruim 600 hoogbegaafden bleek 67% al eens een behandeling in de Ggz te hebben ondergaan en nog eens 12% dat overwogen te hebben (Emans, 2017). Veel respondenten gaven aan dat hun hoogbegaafdheid meespeelde bij hun psychische problemen.²
4. Van een groep van 174 hoogbegaafden zonder werk, die in 2014 is onderzocht, heeft ruim 60% wel een hogere opleiding afgerond. Er is echter een aanzienlijk aantal mensen met niet-afgemaakte HO opleidingen (37 niet tegenover 99 wel afgemaakte HO opleidingen). Onder deze groep hoogbegaafden zonder werk geven velen aan dat ze in het kader van werk soms te hoog of soms te laag zijn opgeleid. Daarnaast geven mensen aan dat ze weinig motivatie hadden voor een opleiding, dat ze zijn tegengewerkt om een hogere opleiding te doen of als 'te dom' zijn weggezet door ouders en leerkrachten. (Emans et al., 2017)

Idee voor onderzoek

Goed onderzoek onder hoogbegaafde volwassenen naar de factoren in hun onderwijs die positief of negatief hebben bijgedragen aan hun succes, gezondheid en welbevinden is er helaas niet. Onderzoek naar bijvoorbeeld de ervaringen van ex-leerlingen van het CCL (Centrum voor Creatief Leren, waar van 2001 tot 2014 circa 250 hoogbegaafde drop-outs uit het reguliere onderwijs hebben verbleven) zou veel relevante informatie op kunnen leveren. Het uitvoeren van een onderzoeksproject daartoe hebben we al enige tijd op ons wensenlijstje staan, en we zijn op zoek naar financiering hiervoor.

Behoeftenonderzoek

Wij kunnen op basis van de momenteel beschikbare kennis uit onderzoeken geen uitspraken doen of een aparte, wellicht regionale VO-school, speciaal voor hoogbegaafden, de juiste oplossing zou zijn. De kennis over hoogbegaafdheid bij volwassenen geeft op dit moment wel aanwijzingen voor aandachtspunten die in het onderwijs en de begeleiding van hoogbegaafde kinderen meegenomen zouden moeten worden. Onze mening is dat er veel meer moet worden gekeken naar de behoeften van de hoogbegaafde leerlingen op meerdere gebieden. Niet alleen met betrekking tot het leren, maar ook de behoefte aan bij hen passende contacten met gelijken en aandacht voor zingeving. De beschikbare kennis

² Wij menen dat dit een aanzienlijk percentage is, dat voor ons aangeeft dat hoogbegaafdheid beslist een aandachtspunt zou moeten zijn bij het opgroeien en bij het onderwijs, zodat er mogelijk minder reden ontstaat om in behandeling in de Ggz terecht te komen.

over hoogbegaafde volwassenen zou daarvoor gebruikt kunnen worden en ook zou er diepgaander onderzoek gedaan kunnen worden met de doelstelling om hoogbegaafde kinderen beter te kunnen begeleiden. Op basis daarvan zouden reeds bestaande voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen kunnen worden aangepast of uitgebreid en zo nodig nieuwe opgezet.³

Verzoek

Samenvattend willen we u van harte aanbevelen om wetenschappelijk onderzoek naar hoogbegaafden al vanaf jonge leeftijd te stimuleren, en de kennis die uit onderzoek voortkomt verder te ontwikkelen en in te zetten. Dit is van belang is om de jonge en jongvolwassen hoogbegaafden tot gelukkige en gezonde hoogbegaafde volwassenen te laten opgroeien.

Wij hopen dat u de actie voor beter voortgezet onderwijs aan hoogbegaafden als een stimulans ziet om onderzoek naar de wijze waarop dit verbeterd kan worden te ondersteunen.

Wij staan tot uw beschikking indien u meer informatie wenst aangaande het onderwerp hoogbegaafde volwassenen en de hierboven genoemde onderzoeken.

Hoogachtend, namens het bestuur van het IHBV,

Mw R. van de Ven, voorzitter
06-55303001

Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen

Timorstraat 31 2612 EH DELFT

³ Wij merken daarbij ook nog op dat hoogbegaafden onderling sterk verschillen. Ze komen uit verschillende soorten gezinnen en sociale klassen, waarbij de thuissituatie sterk kan verschillen. Het maakt daarbij ook uit of de ouders al weet hebben van hun (eigen) hoogbegaafdheid en hoe zij er zelf mee omgaan. Daarnaast speelt ook de persoonlijkheid van de hoogbegaafde een rol en zijn er binnen de groep ook verschillen in de hoogte van het IQ. De uitzonderlijk hoogbegaafden (IQ vanaf 145, drie standaarddeviaties boven het gemiddelde) zullen een andere schoolaanpak behoeven (bijvoorbeeld meerdere klassen overslaan) om succesvol en gelukkig te worden (Gross, 2003).

Referenties bij bovenstaande tekst

Emans, B. (2017). Hulpverlening schiet vaak tekort. *Talent*, februari 2017, pp 20-23. Te lezen via <https://www.ihbv.nl/artikel-talent-hoogbegaafden-ggz/>

Emans, B., Visscher, E. & Nauta, N. (2017). *Heel slim en toch zonder werk. Hoe kan dat?* Rapport van het onderzoek naar hoogbegaafde volwassenen zonder werk. Delft: IHBV. Rapport op website IHBV. <https://ihbv.nl/wp-content/uploads/2017/01/IHBV-Rapport-heel-slim-en-toch-zonder-werk-2017-v2b.pdf>

Gross, M.U.M. (2003). *Exceptionally Gifted Children*. Abingdon: Routledge.

Horsen - Sollie, J. van. (2015). *Levensloopontwikkelingen in het zelfbeeld van hoogbegaafden*. Masterscriptie psychologie, november 2015. Samenvatting: <http://ihbv.nl/levensloopontwikkelingen-in-het-zelfbeeld-van-hoogbegaafden/> E-book op website IHBV 2016.